

Jó két héttel ezelőtt az egész ország láthatta a televízióban azt a nagyon is szenvedélyes vitát, melyet a gyöngyösi környezetvédők és az alternatív szervezetek városi csoportjai folytattak a helyi tanács, a Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Minisztérium, valamint az építető-beruházó, az Országos Érc- és Ásványbányák Vállalat vezető képviselőivel. A vita tárgyát az az épülő használt akkumulátor-feldolgozó (HAF) képezte, melyet a várostól mintegy tízennégy, a hozzá legközelebbi településtől, Gyöngyösoroszitól hat kilométerre kívánnak felépíteni. Gyöngyös környezetvédői és mások, kik fel-emelték szavukat az építkezés ellen, meg vannak győződve arról, hogy a majdani ólomolvasztó által kibocsátott „melléktermékek” — füst, por, elhasznált ipari víz, nagy mennyiségű, tovább már nem használható szilárd hulladékok — katasztrofális egészségkárosodást okoznak majd a város és környéke lakóinak. Kideríthetetlen, honnan származnak ezek a már-már pánikot keltő hírek, de hogy túlzások, az nyilvánvaló. Ezt bizonyítandó, álljon itt az építkezés ellen tiltakozók felhívásának egy részlete: „Ha az ólom bejut az ember szervezetébe, akkumulálódik, soha ki nem ürül. A felhalmozódó nehézfém egyre súlyosbodó idült mérgezést okoz. Az üzemből kijutó szennyező anyagok a kiskorú és — a terhes anyákon keresztül — a születendő gyermekeknél fokozott és gyógyíthatatlan szellemi károsodást idézhetnek elő. Az üzem szennyezi a környék tavait, erdeit, mezőgazdasági terményeit, többek között végérvényesen tönkretéve ezzel a Mátra-vidék jelentős borexportját. Az ólommal szennyezett borokat ugyanis sehol a világon nem fogadják el.”

Eddig az idézet a tiltakozó levélből, amely alapja volt a január 23-i négy és félórás nyilvános vitának. Az igen sötét képet előrevetítő tiltakozással szemben vannak viszont tények — melyeket eleddig nem cáfolt senki!

Bolyós Pál, Gyöngyösoroszi község tanácsának vö-titkára:

— Én ennél a tiltakozó levélnél durvábbat is láttam. Köröztek a faluban olyan levelet — azzal a céllal, hogy a tiltakozó helyi lakosok írják alá —, amiben az is benne volt, hogy az ólommal szennyezett füst belélegzésétől a férfiak impotenssé válnak, az ilyen levegőt beszívó kismamák torz vagy hülye gyerekeket szülnék. Ezen nem lehet mosolyogni sem, ez akkora valótlanosság, tudománytalanság, ami felháborítja az embert. Két falugyűlést is rendeztünk azóta, amióta bizonyossá vált az építkezés — egyiken sem hangzott el egy szó sem ellene. Az utóbbi hetekben Gyöngyösről kijött emberek állítólag gyűjtöttek valami kétszáz aláírást a beruházás ellen — de ezt mi, tanácsiak nem láttuk. Visszatérve a szennyezés ve-

szélyére. Itt, a falutól hat kilométerre az ötvenes évek elejétől működött — egészen 1982-ig — egy úgynevezett tarkaércbánya, melyben főként ólmot, cinket, molibdént, ónt bányásztak. A föld alatt dolgozó emberek zöme községünkben került ki — egyetlen impotenszt sem tudok közöttük, arról sem tudok, hogy évekig dolgozva az ólomérccel, bármelyikjük szervezetében is oly mennyiségű mérgező anyag gyűlt fel, ami megbetegítette volna az illetőt.

Pánikot keltő hírek, nyugalomra intő tények Gyöngyösről

A közvélemény ólommérgezése

— Akár volt tiltakozás kezdetben, akár nem — az építési engedélyt mégis önök adták ki!

— Nem, mi nem vagyunk első fokú építési hatóság, a beruházónak az engedélyt a Gyöngyösi Városi Tanács műszaki osztálya adta ki.

Verbik László mérnök, a Gyöngyösi Városi Tanács műszaki osztályának környezetvédelmi előadója. Az engedély kiadásának körülményeit ő magyarázza el, rövidre szabott idő alatt, mivel a Hazafias Népfrent városi bizottságának ülésére tart — ahol éppen a már megkezdett építkezésről, a várható következményekről lesz szó.

— Miért kell egyáltalán ólomolvasztót, használt akkumulátor-feldolgozót építeni Magyarországon?

— Évente az országban mintegy 28 ezer tonna akkumulátor válik használhatatlanná, de az alkatrészei még újra feldolgozhatók ezeknek az akkumulátoroknak. Eleddig az egész mennyiséget kiszállították az NDK-ba, ott olvasztották, s az ólom egy részét visszakaptuk. A hulladékot nyitott vagonokban Csehszlovákián keresztül vitték — s mostanában ez ellen néhányszor tiltakoztak a szomszédos ország környezetvédelmi szervei. Megoldást kellett találni a hazai feldolgozásra, lévén értékes hulladékról szó. Gyöngyösorosziban a bánya és az ércmosó 1982 óta nem működik, üzemi épületei, kommunális létesítményei szinte kínálkoztak arra, hogy — némi bővítéssel, átalakítással — itt épüljön fel a használt akkumulátor-feldolgozó.

— A bánya és az ércmosó az ötvenes évek elejétől működött Gyöngyösoroszi mellett. Nem lehet összehasonlítani az akkori — ha voltak egyáltalán — és a mai környezetvédelmi előírásokat.

— Ezzel mi is tisztában vagyunk, éppen ezért

az építési engedély példátlanul szigorú környezetvédelmi előírásokat tartalmaz, s természetesen magában foglalja az üzemelés közben való folyamatos ellenőrzésre utaló kitételeket is. Nemzetközi előírásokat is átvizsgáltunk, mielőtt az engedélyt kiadtuk. Nyugat-Európa tradicionálisan ipari államaiban — Nagy-Britannia, Franciaország, Belgium, az NSZK — a hatvanas évek elején hozott környezetvédelmi törvények egy adott helyzetre készültek, meg-

változtathatatlan helyzetre, abból a célból, hogy tovább ne szennyezzék a környezetet. Ebből az következik, hogy a szóban forgó törvények kevésbé szigorúak, mint a jóval enyhébben szennyezett Magyarországon hozott törvények, nekünk ugyanis még húsz évvel ezelőtt sokkal több megvédeni valónk volt, mint az említett országoknak. A HAF építési engedélynek kiadásakor mi a törvényben foglaltaknál sokkal szigorúbb előírásokat foglaltunk meg, ennek ellenére az építető és a beruházó ezeket elfogadta, eszerint építkeznek. Ígéretet tettek arra, hogy betartják az üzemeltetésre vonatkozó előírásainkat is.

— Mit tehet még a tanács műszaki osztálya?

— Jőformán semmit, mindaddig, amíg fel nem épül az üzem, s termelni nem kezd. Attól a pillanattól kezdve folyamatosan ellenőrizzük, betartják-e az építési engedélyben az üzemeltetésre, a veszélyes hulladék tárolására való szabályokat, s amennyiben nem, azonnal leállítjuk a termelést. Úgy vélem, ha megveszik az építetők mindazokat a modern környezetvédelmi berendezéseket, amiket terveztek, s betartják a szigorú technológiai fegyelmet, szerintem senkinek nem kell aggódnia. Magam is gyöngyösi polgár vagyok, itt élnek a gyermekeim, szeretném, ha itt nevelkednének az unokáim — ha mindaz megvalósul, amit mi előirtunk, nem félek, nem féltetem őket.

Kis József tanácselnök-helyettesről azt kérdezem, ha Gyöngyös Város Tanácsa nem járul hozzá, felépülhetne-e tíz-egynéhány kilométerre, Károlytárón a HAF?

— Bármily furcsán hangzik is — igen! Úgy négy-öt évvel ezelőtt az Ipari Minisztérium megkereste a megyei tanács illetékes osztályát, megállapodtak, hogy a HAF Gyöngyösorosziban épül fel. A jelenlegi szabályok szerint az ilyen

megállapodások valóra váltásához nem kell semmilyen testületi döntés, sem a megyei, sem a városi tanácsé.

— Ezek szerint nem valami demokratikus ez a szabály.

— Kifejezetten antidemokratikus, lehetetlen helyzetbe hozza a tanácstestületet, az állampolgárok tiltakozásaival szemben védtelenek vagyunk. Egyszerűen nem hiszik el, hogy ilyen, a megyei apparátusban hozott döntést nincs jogunk még csak véleményezni sem, nemhogy a kivitelezését megakadályozni.

— Ha Gyöngyösön hozhatták volna a döntést, felépülne Károlytárón a HAF?

— Erősen kétlem. Bár a környezeti ártalmaktól én nem félek — persze, csak akkor, ha betartják az építési engedélyben foglaltakat —, de a népgazdasági hasznosságán kívül ennek az üzemnek a felépítését semmi nem indokolja. Szerintem a szállítóeszközök korszerűsítésével el lehetett volna kerülni a csehszlovák tiltakozást. Az üzem felépítése úgy 840 millió forintba kerül, nem vagyok biztos benne, hogy nem találhattunk volna ennyi pénznek jobb helyet. Mivel már közel 600 milliót beépítettek, nem hiszem, hogy bármilyen tiltakozás hatására az építkezés leáll. Mi megpróbálunk hasznat húzni e kiszolgáltatott helyzetünkben, kísérletet teszünk arra, hogy a 3. számú főközlekedési út kerülje el a várost, s így Gyöngyös déli részének tisztább lesz a levegője. Remélem, a megújítandó tanácstörvény felszámolja azt a lehetetlen állapotot, hogy egy ilyen, környezetszennyező beruházás megvalósításához annak a településnek legyen a legkevésbébb köze, ahová építik.

★

A január 23-i gyöngyösi nyilvános vitán megjelentek a Duna Kör képviselői is. E momentum arra enged következtetni, hogy a kiteljesedő demokráciát egyes csoportok a minden áron és minden ellen való tiltakozásra használják fel. Minden jel arra mutat ugyanis, hogy ha az építési engedély szigorú feltételeit az építők betartják — s üzemelés közben az előirt technológiát is! —, nem lehet majd észrevenni Gyöngyösnek és környékének levegőjében, talajában, növényzetében az ólomolvasztó közelségét. A nyilvános vitán egyébként a leghangosabb tiltakozót — nyugalmazott gyógyintézeti főorvos — a tanács illetékesei felkérték, legyen az építkezést és az üzemeltetést ellenőrző társadalmi bizottság elnöke. A felkérés vizsautasított. Vélem — ez egyfajta „ellenbizonyíték”.

Hegyes Zoltán